

Лилия Крумова-Цветкова

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
София, България

БЪЛГАРСКАТА ЛЕКСИКОЛОГИЯ В СП. „БЪЛГАРСКИ ЕЗИК“

Лексикологията се развива в България сравнително късно – много след развитието на другите клонове на езикознанието – граматика, етимология, история на езика, сравнително езикознание. В средата на миналия ХХ в. за първи път тя се обособява като самостоятелна лингвистична дисциплина. За малко повече от половин век българската лексикология изминава дълъг, сложен и същевременно ползотворен път. Съвременната лексикология включва множество изследвания върху лексикалната система, нейните характеристики, върху динамиката на лексиката, семантичните и стилистичните ѝ особености. Обект на анализ е езикът на майстори на словото. Значителните резултати от изследването на различни проблеми на българската лексика се дължат и на уникалните по съдържание лексикографски трудове, издадени през това време: *Речник на българския език*, т. 1–15 (1977–2015 и прод.), *Речник на новите думи в българския език (от края на ХХ и първото десетилетие на ХХІ в.)* и др. Своеобразно обобщение на тези резултати са издадените през последните години от сътрудници на Института за български език при БАН *Българска лексикология и фразеология* в три тома: т. 1 *Българска лексикология*, 788 с., т. 2 *Българска фразеология*, 362 с. и т. 3 *Проблеми на общата лексикология*, 265 с., АИ „Проф. Марин Дринов“, 2013 г., и *Библиография по българска лексикология, фразеология и лексикография 1950–2010*, АИ „Проф. Марин Дринов“, 2011 г., 593 с.

Настоящата книжка на списание „Български език“ е посветена на теми от областта на лексикологията и включва изследвания в тази област на сътрудници от Секцията за българска лексикология и лексикография при Института за български език.

В „Кратък очерк върху развитието на българската лексикология“ Емилия Пернишка проследява пътя на развитие на тази наука у нас. Очертава делото на поколенията изследователи в тази научна дисциплина през годините. Такова обобщаващо изследване, в което се описва и оценява направеното в областта на българската лексикология през последния половин век, се извършва за пръв път в нашето езикознание.

Неологията заема твърде значително място в съвременните лексиколожки изследвания. Новите явления в езика са привлекателна изследователска област. На неологични проблеми в съвременния език в книжката са посветени няколко статии. Обект на анализ от Диана Благоева е новата екзотична лексика в българския език. В статията си тя разглежда иновациите в тази микросистема. Анализира екзотизмите откъм произход и тематични области, разкрива техни специфични особености. Сия Колковска анализира вътрешните фактори за възникване на нови значения, като обект на разглеждане са два фактора за развитието на семантични иновации – поява на нови значения при лексикални единици от едно словообразователно гнездо и възникване на нови значения при антониими. На новите феминални названия в българския език посвещава изследването си Ванина Сумрова, като въз основа на тези имена представя образа на съвременната жена. В статията се прави подробна тематична класификация на неофеминативите в съвременния език. Надежда Костова разглежда глаголни и

съответните им именни неологизми в съвременния български език. Статията представя словообразователните и семантични отношения между тях, като се отчита и коментира и фреквентността на неологизмите.

Богатата система от роднински названия в нашия език е обект на изследователския интерес на Цветелина Георгиева. В статията се разглежда същността, организацията и структурата на тези названия. Изясняват се и се класифицират видовете родство, въз основа на което се изгражда тематична класификация на роднинските имена.

В статията на Атанаска Атанасова се изследват антонимните отношения при производните префигирани глаголи. Представят се структурните типове антоними при тези глаголи. Разкрива се ролята на префиксите и се проследяват системните отношения между тях.

В книжка втора на „Български език“ са включени и рецензии и отзиви за новоизлезли трудове, главно от областта на лексикологията. Лилия Крумова-Цветкова запознава лингвистичната общност с книгата на младия автор Велин Петров *Събирателните имена в българския език (в съпоставка с други балкански езици)*, а Атанаска Атанасова представя второто допълнено и преработено издание на *Речник на антонимите в българския език* с автори Емилия Пернишка и Стефка Василева.

Новата книжка на списанието очертава проблемите, по които работят учените от Секцията за българска лексикология и лексикография, и дава представа за развитието и проблематиката на българската лексикология.

✉ Лилия Крумова-Цветкова
lilia.krumova@abv.bg

Публикувано: 15 юли 2015